

MUTLAK AŞK YOKTUR

Samuraylar, Bizans'ta Cinayet gibi romanlarıyla tanınan edebiyat kuramcısı, psikanalist, yazar ve felsefeci Julia Kristeva, çağımız insanının ağır bir melankoli içinde bulunduğunu ama bunun farkında olmadığını yazdı. Kristeva, dişiliğin, kadınlığın ve kadının 'özel' olmadığını söyleyince feministlerin tepkisini çekti. Bazı bilimcilerin 'cafcıflı sözler' kullanarak okuru etkileme çabası içinde olduğunu öne sürdükleri Kristeva "Aslında mutlak aşk yoktur, sonsuzluğa giden bir arkadaşlık vardır" demişti.

Lemi Özgen

Çok alametler beliriyor ama insanlar bunu göremiyordu. Onların ne olduğunu anlayamadığı bir anda da büyük kaos başladı. Her şey zincirinden koptu. Dünyanın eksenini azından iki milyem kaydı. Tüm pusulalar kuzeyi iskaladı. Bilinen ve inanılan ne kadar nirengi noktası varsa, hepsi de bilinmeyen bir yerlere savrulup gitti. Şimdi ortalık tam bir yangın yeri.

Şiddetin silahlı öncü kolu olan morlar eflatunların önüne geçmeye çalışıyor, yıldız tozuna bürünmüş lacivertler, karanlık pembelerin üstüne üstüne gidiyordu. Yedinci gökte fırtınalar kopuyordu. Gökyüzünün efendileri çığlık çığlığı emirler yağıdırıyordu. Gökler çatırdıyordu.

Karanlık zamanların büyük üstadı Kral Kronos "Yukarı Göğün Padişahı" olarak, insanlık tarihinin başladığını ilan ediyordu.

Vakit, "evvel zaman içinde" vaktiydi. Zaman hem sıfırı gösteriyor, hem de sonsuzluğa akrep ve yelkovan uzatıyordu. Günlerden "Dürri meknun"du. Yani o zamana kadar evrenin sonsuz derinliklerinde saklanmış olan kara sedef parıltılı incilerin, yeryüzüne gönderilmesi günüydü.

İnsanoğlunun sonradan Satürn de diyeceği "Feleki Zühal", yedi gökten ilkinin padişahı olarak arza indiriliyordu.

İnsanlık tarihinde, gelecekte kaybedilecek olan bir masumiyet ve bolluk çağı başlıyordu. İnsanlar

seviniyor, bu yeni dönemi kutlamak için "Satürnalya" bayramları düzenliyordu.

Onlar seviniyordu ama içlerinde bu çağın çarçabuk sona ereceği hissine kapılanlar da vardı.

Bu yüzden herkes gülüp eğlenirken, onlar yüzleri asık, ruhları gamlı bir şekilde ortalıkta dolaşıyordu. Onlar

**Ona göre, artık "Freudcu olmayan
r psikanaliz kuramı" inşa etmenin
zamanı gelmişti ve kendisi de
bu yönde çalışıyordu**

karasevdalı, mali hülyalı insanlardı. Onlar Satürn'ün, yani Zühal yıldızının çocuklarıydı. Onlar dünyaya kapkara bir hüznün camının arkasından bakıyorlardı.

Onlar "melankolik"ti.

"Tarihsel bir karamsarlığa düşmüş" bu kişiler, geleceği parlak görmüyor ama yine de hayata olan onulmaz sevdaları yüzünden, eninde sonunda geleceğine inandıkları bir "yeniden doğuş" bayramını da her zaman yüreklerinde yaşıyorlardı. Zihinleri

sürçmüş, mantıkları tersyüz olmuştu. Bütün kapıların yüzlerine kapandığını sanıyorlardı. Çıkılamayan yıldızlar, gidilemeyen iklimler arasında yapayalnız kalmışlardı.

Başlarını kaldırıp

gökyüzüne baktıklarında, orada kapkara bir güneş görüyorlardı. Düşünüyorlardı. "Bu kara güneşin kaynağı nerededir? Görünmez ve ağır ışınları hangi yolunu yitirmiş galaksiden gelip beni yere, yatağa, dilsizliğe, vazgeçişe çiviler?"

Kederin kör edici gücüyle sersemlemiş bir haldeydiler ve gördükleri her şey onlara ölümün kaçınılmazlığını dayatıyordu.

Melankolikler bir bilinmezliğe doğru savrulurken, "Bizans'ta bir cinayet" işleniyordu. Cehennemin kapıları açılıyor, 'uluslararası terörizm', 'küreselleşme', 'Haçlılar', 'ikonalar' ve 'G8' gibi gerçekten insan aklını karıştıran, aslında basit bir biçimde yaşanabilecek hayatı

Julia Kristeva, Philippe Sollers, Marcelin Pleynet, Roland Barthes ile Paris'te café Le Bonaparte'ta (1978)

karmakarışık hale getiren ne kadar kavram varsa tek tek dünyaya iniyordu.

'Korkunun Güçleri', tüm insanları ele geçirmişti. 'Ruhun Yeni Hastalıkları' ortaya çıkmıştı. Ellerindeki katana ve wakizashi kılıçlarını sallayan 'Samuraylar' ortalığı kana buluyor, kadınlar 'Kadınlık Yeniden' diye bağıyor ve tüm ışıkları hızla yutan bir 'Kara Güneş', insanların üzerine çökmeye hazırlanıyordu.

Yok, Julia Kristeva benim bu kasıtlı olarak abarttığım kadar karamsar bir dünya anlatmadı. Nedir, "Aşksız yazmak nasıl olamazsa, melankoli olmadan da hayal gücü olmuyor" diyerek, melankoliye verdiği özel önemi ortaya koymaktan da kaçınmadı.

**Kristeva, kadın
erkek bütün
insanların
özgürleşmeleri
için, öncelikle
'tekilleşmeleri'
gerektiğini
öne sürdü**

Tanınmış edebiyat kuramcısı, psikanalist, yazar ve felsefeci Julia Kristeva, 24 Haziran 1941'de Bulgaristan İslimiye'de doğdu. Daha sonra Paris'e gitti ve yerleşti. Felsefe ve dilbilim alanlarında yaptığı çalışmalarla, 1970 başlarından itibaren saygın bir entelektüel oldu ve 'eleştirel felsefe'nin önemli isimlerinden biri haline geldi. 1973'te Diderot Üniversitesi'nde profesörlüğe getirildi.

Dilbilim, Göstergebilim ve Psikanaliz alanındaki çalışmalarıyla, bu alanlarda 'belirleyici' bir konuma yükseldi. Umberto Eco ve Tzveton Todorov'la birlikte Kolombiya Üniversitesi'nde Yazınsal Göstergebilim Kürsüsü'nü paylaştı.

1997 yılında, Fransa'nın en saygın nişanı olan "Chevaliere de la legion d'honneur"u alan Kristeva, entelektüel dünyada adını ilk kez *Tel Quel* dergisinde yayımlanan yazılarıyla duyurdu. 'Avangard' bir edebiyat dergisi olan ve içinde Roland Barthes, Michel Foucault, Philippe Sollers gibi ünlü isimlerin makaleleri de bulunan *Tel Quel*'deki yazıları, Kristeva'nın ününün hızla artmasını sağladı.

Kristeva genel olarak psikanaliz alanının büyük ismi Jacques Lacan'dan etkilendiğini ama özellikle belirli insan davranışları konusunda Lacan'dan değişik yorumlarda bulunduğunu açıkladı. Ona göre, artık "Freudcu olmayan bir

**Bizans'ta
Cinayet'te
"uluslararası
terörizm
küreselleşme
dünya
politikaları
Avrupa'nın
öteki yüzü
G8, tarih
bellek kaybı
gibi olguları
yepyeni bir
insan biçimi
yaratmıştır
anlatır**

**Tartışılan
kitabı Kara
Güneş:
Depresyon ve
Melankoli'de
biraz
karamsar bir
dünya çizdi ve
Nasıl aşksız
aşmak
olamazsa,
melankoli
olmadan da
ayal gücü
olmuyor" dedi**

psikanaliz kuramı" inşa etmenin zamanı gelmişti ve kendisi de bu yönde çalışıyordu.

Kendisini öyle tanımlamamasına rağmen, genel olarak feminist kabul edilen Kristeva, *Cinsiyet Araştırmaları* adlı çalışmasında, kadınların ruhsal ve toplumsal sorunlarını inceledi. Helene Cixous, Luce Irigaray ile 'ataerkil sistem içinde kadın sorunsalı' konusunu tartıştı.

Bir süre sonra görüşleriyle Cixous ve Irigaray'dan ayrılan Kristeva'nın "dişiliğin ya da kadınlığın doğuştan gelen bir özellik olmadığını" söylemesi ve bunun doğal sonucu olarak "kadın da özel değildir" yargısına varması, feministlerin tepkisine yol açtı.

Kristeva bu eleştirilere karşılık verirken, kadın özgürlüğü gibi ortak hareketlerin kadınları 'tek tipleştirdiğini' öne sürdü. Bunun bir çeşit faşizme yol açtığını da savundu ve "bütün insanlar aynı, bütün kadınlar aynı, bütün eşcinseller aynı gibi anlayışlar, hem cepheleşmelere yol açmakta hem de farkı reddederek kötülük üretmektedir" dedi.

Kadınlara 'tekil' tecrübeleri dinlemelerini, içlerindeki 'tek'i dinleyip bunu paylaşımlarını öneren Kristeva, kadın erkek bütün insanların özgürleşmeleri için, öncelikle 'tekilleşmeleri' gerektiğini öne sürdü.

Julia Kristeva, feministlerin

dışında bilim dünyasında da zaman zaman eleştirildi. Amerikalı matematikçi ve 'Sokal Olayı'nın yaratıcısı olan Alan Sokal, Belçikalı teorik fizikçi Jean Bricmont'la birlikte yazdığı *Son Moda Saçmalar* adlı kitapta Kristeva'yı ağır bir

dille eleştirdi.

Tam adı *Son Moda Saçmalar: Postmodern Entelektüellerin Bilimi Kötüye Kullanmaları* olan kitapta, Jacques Lacan, Derrida, Baudrillard, Deleuze, Irigaray ve Latour gibi tanınmış postmodern yazarları eleştiren Sokal ile Bricmont, Kristeva için de "yüzeysel ve anlamsız" nitelendirmesinde bulundular.

Kristeva'nın "bilimi kötüye kullandığını" öne süren yazarlar, Kristeva için "Genelde, kullandığı sözcüklerin anlamlarını her zaman kavramadığı açıkça belli olmakla birlikte, hiç olmazsa başvurduğu matematik konusunda bulanık da olsa bir fikri var. Ama bu metinlerde ortaya çıkan temel sorun, Kristeva'nın araştırdığını iddia ettiği dilbilim, yazınsal eleştiri, siyaset felsefesi,

psikanaliz ile bu matematiksel kavramların ilgisini haklı çıkaracak hiçbir çaba göstermemesidir. Bizce bunun çok iyi bir nedeni de var çünkü bunların birbirleriyle zaten ilgisi yoktur" dediler.

Sokal ile Bricmont'a göre Kristeva, "bilgiçlik taslamada yüzeysel kaldığı yetmiyormuş gibi, tüm yazılarında kendisinin de ne anlama geldiğini bilmediği açıkça görülen cafcıflı sözlerle okuru etkileme girişiminde bulunuyordu" ve böylece bilimi kötüye kullanıyordu.

Belki de bu eleştirilerden ürken Kristeva, felsefe çalışmalarına kısa bir ara verip roman yazmaya koyuldu. *Samuraylar* adlı romanında 1965-1970 yılları arasında Paris'te meydana gelen öğrenci olaylarını, Lucien Goldmann, Roland Barthes, Claude Levi-Strauss,

Jacques Lacan, Michael Foucault, Jacques Derrida gibi aydınların özel hayatlarını anlattı.

Sonraki kitabı *Korkunun Güçleri*'nde ise genel olarak 'dehşet' diye isimlendirilen duyguların, iğrençlik ve pislik olarak

kitabında "cehennemin kapılarının açıldığını, uluslararası terörizm, küreselleşme, dünya politikaları, Haçlılar, kelebekler, Avrupa'nın öteki yüzü, ikonlar, ikonalar, G8, tarih, bellek kaybı" gibi olayların, yepyeni bir insan biçimi yarattığını anlattı.

Tartışılan kitabı *Kara Güneş: Depresyon ve Melankoli*'de ise biraz karamsar bir dünya çizdi ama melankolinin aynı zamanda bir yaratıcılık unsuru olduğunu da savunup, "Aşksız yazmak nasıl olamazsa, melankoli olmadan

"Aşk yok; çünkü biz sinik, bili uyanık, akli başında ve her ortada varlıklarız. İnsanlar h kırıklığına uğradıkça inançsızlaş kimseye inanmamaya başl

kabul edilen şeylerin insanlarda yarattığı duyguları, psikanaliz yöntemlerini kullanarak yazdı.

Ruhun Yeni Hastalıkları kitabında da Kristeva, çağımızda ruhun yani psişik aygıtın bozulduğunu, insanların ruhlarını yitirmekte olduklarını bilmediklerini ve bunun tüm insanlık üzerinde genel bir kabus yarattığını öne sürdü.

Julia Kristeva'nın yazdığı bir başka kitap olan *Bizans'ta Cinayet* de başarılı olarak kabul edildi. Kristeva,

da hayal gücü olmuyor" dedi.

Aşkın aslında bir inanç duygusu olduğunu belirten Kristeva, günümüzde artık aşk olmadığını da söyledi. Kristeva bir söyleşisinde, "Aşk yok; çünkü biz sinik, bilinçli, uyanık, akli başında ve her şeyi ortada varlıklarız. İnsanlar hayal kırıklığına uğradıkça inançsızlaşıyor, kimseye inanmamaya başlıyor" diye konuştu.

Julia Kristeva bir keresinde de "Aslında mutlak aşk yoktur, sonsuzluğa giden bir arkadaşlık vardır" demişti.

Haklı mı sizce? ■

UK TL

İNSAN KENDİNİ YALNIZCA İNSANDA TANIR
Goethe

Sanatı destekliyoruz!

ELE
KOM

09

İM 2010

**EDWARD
BELLAMY**
**AMERİKA'NIN
SOSYALİST
ÜTOPYASI**

JULIA
KRISTEVA

**MUTLAK
AŞK
YOKTUR**